

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ			
1. Датум и орган који је именовао комисију: 7. 10. 2022. Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду			
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :			
1.	Живанчевић Секеруш Ивана	Редовни професор	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 02. 02. 2010.
	презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
	Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду		Председник комисије
	установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2.	Драгојловић Јулија	доцент	Украјинистика, 27. 11. 2016.
	презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
	Филолошки факултет Универзитета у Београду		Члан комисије
	установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3.	Поповић Људмила	Редовни професор	Украјински језик и књижевност, 15. 07. 2009.
	презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
	Филолошки факултет Универзитета у Београду		Ментор и члан комисије
	установа у којој је запослен-а		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ			
1. Име, име једног родитеља, презиме: Ана, Владимир, Римар Симуновић			
2. Датум рођења, општина, држава: 09. 12. 1991. Нови Сад, Република Србија			
3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, мастер академске студије, мастер професор русинског језика и књижевности			

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2015. година, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Језик и књижевност (модул: књижевност)

**III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: Мит завичаја у стваралаштву
Михајла Ковача у контексту рецепције украјинске књижевности**

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација *Мит завичаја у стваралаштву Михајла Ковача у контексту рецепције украјинске књижевности* садржи 268 страна које обухватају кључну документацијску информацију и четири поглавља:

Увод (од 14. до 20. стране)

Теоријско дефинисање мита обухвата потпоглавља *Преглед литературе* (од 20. до 23. стране), *Дефиниција и типологија митова* (од 23. до 29. стране), *Методолошки оквир истраживања* (од 29. до 32. стране), *Шевченко – Ковач* (од 32. до 42. стране) и *Корпус истраживања* (од 42. до 43. стране).

Ковачев мит завичаја обухвата сегменте *Митопоеетски и психолошки ниво у Ковачевом миту* (од 42. до 57. стране) и *Дом у стваралаштву Михајла Ковача* (од 57. до 75. стране), као и потпоглавља: *Архетип Земље прародитељке* (од 75. до 176. стране) које обухвата следеће сегменте: *Коцјубински–Кобиљанска–Ковач* (од 77. до 80. стране), *Коцјубински–Ковач* (од 80. до 84. стране), *Сан о земљи* (од 84. до 88. стране), *Земља припада онима који је обрађују* (од 88. до 90. стране), *Веза човека и земље: Кобиљанска – Ковач* (од 90. до 93. стране), *Зла земља* (од 93. до 95. стране), *Презир према земљи* (од 95. до 99. стране), *Андриј: осакаћени прсти – осакаћен живот* (од 99. до 101. стране), *Земља као пут до материјалног богатства* (од 101. до 107. стране), *Дрво живота* (од 107. до 124. стране), *Оплођење земље семеном* (од 124. до 136. стране), *Мотив првородног греха* (од 136. до 160. стране) и *Мотив повратка мајци Земљи* (од 160 до 176. стране). Наредно потпоглавље је *Мотив сеоба* (од 176. до 202. стране), а обухвата сегменте: *Стефаник–Ковач (мит о завичају)* (од 177. до 184. стране), *Распадање космоса – симболичко умирање јунака* (од 184. до 193. стране) и *Процес сакрализације* (од 193. до 202. стране). Потпоглавље *Украјина као праотаџбина Русина* (од 202. до 248. стране) обухвата потпоглавља *Хорбач – Ковач* (205. страна), *Пројекција библијског мита у историјску стварност русинског народа* (од 205. до 208. стране), *Мотив о изгубљеном рају* (од 208. до 222. стране), *Ковачев став о русинској књижевности као делу украјинске књижевности* (од 234. до 238. стране) и *Дияспора* (од 238. до 248. стране).

Закључак (од 248 до 258. стране)

Литература (од 258. до 268. стране)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Поред насловне стране и кључних документацијских информација на српском и енглеском језику, почетне стране дисертације садрже уводна разматрања предмета истраживања ове докторске дисертације, осврт на досадашња истраживања о делу Михајла Ковача, корпус истраживања, методе које ће се примењивати приликом истраживања, почетну хипотезу, циљ дисертације и њену структуру.

Поглавље *Теоријско дефинисање мита* пружа увид у теоријско одређење мита у књижевности, с посебним акцентом на дефиниције мита које дају Клод Леви-Строс, Мирча Елијаде, али и остали проучаваоци мита попут Јелеазара Мелетинског, Ролана Барта, Нортропа Фраја. У овом поглављу такође је детаљно размотрена монографија Хрихорија Храбовича у којој је анализиран Шевченков мит Украјине, те је приказано на који начин је Ковач формирао свој ауторски мит завичаја, преузимајући матрицу ауторског мита Украјине од Шевченка. Представљена је и веома значајна за ово истраживање студија Људмиле Поповић *Олександар Довженко и његов мит Украјине* (2007).

Поглавље *Ковачев мит завичаја* представља срж ове докторске дисертације. У њему је најпре изложено преплитање психолошког и митопоетског у Ковачевом миту, а затим анализиран дом као Центар Света који је уједно и завичај у најужем смислу овог мита. Мајци Земљи посвећена је посебна пажња јер осим што означава прародитељку, означава и завичај у ширем смислу. Михајло Ковач представља завичај кроз мит симболичког простора у којем доминира ратарски слој русинског становништва, чији је живот дубоко укореван у начин живота устројен према митолошкој мисли о мајци Земљи. Садашње време Ковачевог ауторског мита је време у којем влада Хаос. Узрок оваквог стања аутор види у првородном греху, који он у оквиру свог ауторског мита тумачи као непоковање млађих припадника друштва ратарској судбини која им је додељена на рођењу. Тиме се нарушава успостављени Космос унутар ове заједнице. Када првородни грех буде окајан, Космос ће поново бити успостављен. У овом поглављу такође је представљено и развијање митологеме мајке Земље у Ковачевом књижевном стваралаштву, на које је утицао заједнички мотив пронађен у стваралаштву украјинских писаца Михајла Коцјубинског и Олге Кобиљанске. Митологема мајке Земље у русинском микрокосмосу може се интерпретирати као завичај и у таквом тумачењу пронађени су заједнички елементи у стваралаштву Михајла Ковача и украјинског писца Васиља Стефаника, посебно у вези са напуштањем завичаја које је уједно и распадање Космоса.

Завичај Русина у најширем смислу у Ковачевом миту представља Украјина, а у поглављу *Украјина као праотаџбина Русина* анализирани су Ковачева књижевна дела и дневници који чине саставни део његовог опуса. Посебна пажња посвећена је оним фрагментима дневника који сведоче о Ковачевим погледима на питања као што су идентитет Русина, њихов однос према својој традицији, вери и култури, као

и о односу Русина према Украјини.

У *Закључку* су изнети резултати истраживања, дефинисан је Ковачев мит завичаја и представљен је начин на који се елементи мита комбинују чинећи његову јединствену структуру.

Одељак *Литература* садржи преглед примарне литературе, односно извора који су коришћени у истраживању. Анализирана су сва објављена Ковачева дела, сабрана у следећим књигама: *Мой швет* (1964), *Цихи води* (1970), *Писні Діда Заградара* (1979), *На окраїску* (1983), *Шветла вечарово* (1985), *Глібоки корені* (1987), *Капка по капку живот одцека* (1988), *Я дуб червоточни* (1989), *Длугока драга номадска* (1990), *Дияспора (драгописни и историйни есеј)* (1992), *На швитаню (вибрани драми)* (2003), као и прву верзију Ковачеве драме *Ораче*, објављене у часопису *Шветлосц* 1954. године. Осим објављених Ковачевих књига, анализирано је и седамнаест свезака његових необјављених дневника: *Дньовник од 10-VII-1957 до 15-9-1957*, *Лектура и литература 1961–1976 (ЧС 38)*, *ЧС 10*, *Школски дневник 1963–64 (ШД 63) ЧС 10*, *Дневник 1966–1969*, *Терен 1967*, *Дневник 1970–75 (з регистрами)*, *Дневник 1. I 75 – 1. IX 80 (ЧС. 14)*, *Дневник 1983-84/I (Дневник и литературни дневник, септембер 1983)*, *ЧС. 17*, *Дневник 1. I. 1989 – 30. X 1989. (Д89 зоз регистрами)*, *Д/91 Дневник подійох року 1 I 1991–10 VIII 91*, *Записи 1995, ЧС. 28 Рег. И Зн. 28 Записи 96 (2. XI 96 – 31 XII 96)*, *ЧС 43 „Нови завит” „Послания” и „Одкровение”– рок 1996/98*, *Руснаци (8. IX 1999–6. IV 2000)*, *ЧС 33, Преса, Рукописи писньох од хторих велі обявени, Вира*. Такође су анализирани Ковачеви необјављени текстови: *Розвиване любви ту мацеринскому язикау при дзецох* (16. 6. 1966), *Єдна наша стара негативна прикмета*. Из аспекта митопоетике детаљно су размотрена и следећа дела украјинских писаца чије је стваралаштво утицало на формирање Ковачевог ауторског мита завичаја: *Земля Олге Кобиљанске* (2017), *Твори* (1975) Михајла Коцјубинског, *Вибрані твори* (1949) Васиља Стефаника, као и песма *Каменярі* Ивана Франка.

У оквиру секундарне литературе наведена су теоријска истраживања о миту, као и све монографије, студије, чланци, есеји који су коришћени приликом анализирања Ковачевог књижевног дела.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилма докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

Римар Симуновић, А. (2018). Рецепција Ивана Франка у књижевним делима Михајла Ковача. *Зборник за језике и књижевности*, 8, 159–171.

Римар Симунович, А. (2019). Дом у творчосци Михајла Ковача. *Русинистични студиј*, 3, 158–178.

Римар Симунович, А. (2019). Архетипи индивидуи у творчосци Михајла Ковача. У: Рамач, Ј.–Дрозд, Р. (Ред.) (2019). *Лемки, Бойки, Гуцули, Русини – историја, сучасности, материјална и духовна култура*. Нови Сад: Филозофски факултет, Słupsk: Akademia Pomorska w Słupsku. 459–472.

Римар Симунович, А. (2020). Номадска судџба Руснацох у миту завичаю Михајла Ковача. *Русинистични студиј*, 4, 85–100.

Римар Симуновић, А. (2020). Украјина у ауторском миту Михајла Ковача. *Славистика*, XXIV/2, 379–385.

Римар Симуновић, А. (2021). Мајка Земља у ауторском миту Михајла Ковача. *Славистика*, XXV/1, 288–297.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Кључни закључци истраживања су следећи:

- целокупан опус Михајла Ковача може се сагледати као ауторски мит који је овај русински писац формирао преузимајући матрицу ауторског мита Украјине од Тараса Шевченка. Снажна веза између симболичке интерпретације аутобиографије и митопоетског нивоа Шевченковог мита, коју је дефинисао Хрихориј Храбович, препозната је и у Ковачевом миту. Психолошки ниво означава ауторово описивање процеса индивидуације и стицање до последње фазе тог процеса у којој Ковач после разних лутања и искушења достиже мир и схвата смисао своје мисије. На митопоетском нивоу праћен је митолошки приказ историјске судбине русинског народа. Ковачево певање о припадницима свог народа сведочи о неписаним законима и митолошким обрасцима размишљања који се крију дубоко у њиховим срцима и која, како се писац нада, извлачењем на површину односно литераризовањем у његовим књижевним делима постају мит, који доноси вечан живот народу ако тај мит наставља да живи из генерације у генерацију;

- у Ковачевом ауторском миту издвојени су следећи структурни елементи: дом, мајка Земља, земља као родна груди, Украјина – праотаџбина русинског народа, као и опозиције између Космоса и Хаоса, светог и профаног времена, препуштања додељеној ратарској судбини и првородног греха. Опозиције уједно представљају структурне нивое мита, при чему се потирањем опозиције на нижем нивоу прелази на виши ниво мита. Мотив мајке Земље Ковач развија смештањем у слику уређеног космоса, одакле се назире његов развој у мотив земље односно родне груди – завичаја. Родну груду песник поистовећује са својом женом, а себе са првим човеком, те тиме и земљу која га је отхранила идентификује са Евом. Може се рећи да је ово сагледавање архетипа мајке-супруге, позивајући се на Јунгово учење о архетиповима. Ова митологема код Ковача нема инцестоидни елемент, већ представља аниму, женско начело мушкарца. Мушко начело се код Ковача неутралише ратарством, где је фалусни симбол оштрица плуга која урања у тело мајке-супруге, у које треба да уђе мушко семе како би се множио род ратара;

- на развијање митологеме мајке Земље у Ковачевом књижевном стваралаштву утицао је заједнички мотив пронађен у стваралаштву украјинских писаца Михајла

Коцјубинског и Олге Кобиљанске;

- у Ковачевом мотиву распадања Космоса услед одласка у туђину препозната је рецепција стваралаштва украјинског књижевника Васиља Стефаника. Међутим, Ковач је мотив напуштања родне земље, осим у значењу симболичке смрти појединца, развио и до симболичке смрти јунака у смислу националног бића. Напуштањем земље, Ковачеви јунаци најчешће напуштају и место у којем живе, а тиме и своју породицу и сународнике, те се тако полако губи и њихов идентитет као припадника русинске заједнице. Растанак од земље за ове јунаке је симболичко умирање;

- завичај у најширем смислу, у Ковачевом миту, представља Украјина. Писац инсистира на тези да су Русини део украјинског народа, па тако и русинску књижевност сагледава као органски део украјинске књижевности. Како би се утврдило да је Украјина у Ковачевом миту завичај из праисконских времена, анализирана су Ковачева књижевна дела и дневници, који чине саставни део његовог опуса;

- међу писцима којима је Ковач био књижевни учитељ налазе се Микола М. Кочиш, Мирон Колошњаји, Мирон Будински, Штефан Худак, Ђура Лаћак, Ђура Папхархаји и Михал Рамач. С обзиром на значај утицаја који је на Ковачево књижевно дело оставила украјинска књижевност, очекује се да ће се у наредним истраживањима показати да ли су и у којој мери, на књижевно стваралаштво писаца чији је узор био Ковач, утицали украјински књижевници. На тај начин би се истакле веома важне везе између украјинске и русинске књижевности.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:
Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.
IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? ДА, дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? ДА, дисертација садржи све битне елементе.
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? У дисертацији се први пут анализирају необјављена дела Михајла Ковача као и његови дневници. Дефинисањем Ковачевог ауторског мита завичаја дат је нов увид у стваралаштво Михајла Ковача, који досада није привлачио пажњу истраживача. Како је Ковачев мит анализиран у контексту рецепције украјинске књижевности, ова дисертација је значајан допринос како русинистици тако и украјинистици.
4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања? Дисертација нема битнијих недостатака.
X ПРЕДЛОГ:
На основу наведеног, комисија предлаже:
а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

Место и датум: Нови Сад, 30. XI 2022.

Др Ивана Живанчевић
Секеруш, редовни професор

председник

Др Људмила Поповић, редовни
професор

_____, члан

Др Јулија Драгојловић, доцент

_____, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.